

CD's

JASCHA (Jozef) Heifetz' carrière als vioolvirtuoos overspande ruim driekwart van vorige eeuw. Heifetz, geboren in Litouwen in 1901, was een onvervalst wonderkind. Op zijn zevende maakte hij al in Kaunas zijn debuut met het eerste vioolconcert van Mendelssohn-Bartholdy! Op z'n tiende verkaste hij naar Sint-Petersburg, toen een bruisende stad, met af en toe een optreden in Berlijn.

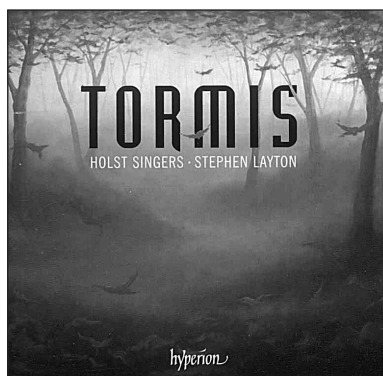
Na de Russische Revolutie in 1917 week de joodse familie uit naar de Verenigde Staten en stond Pascha op de planken in Carnegie Hall in New York City. Het Amerikaanse publiek ging overstag voor zijn virtuositeit. Muzikaliteit combineerde hij met een wat afstandelijke houding. Later zou die afkeer van theatraaliteit hem door critici worden aangerekend. Velen dachten dat Heifetz slechts uit was op virtuositeit. In feite meende hij dat smachtende blikken en verkrampde bewegingen overbodig waren. Niet het uiterlijk van de muzikant, maar de muziek zelf moet de gevoelens aan bod laten komen. De virtuoos overleed in 1987.

Heifetz' beheersing van de viool was en blijft fenomenaal, zelfs na het verstrijken van de jaren. Het is een groot geluk dat veel van zijn hand werd opgenomen, zodat we vandaag dankzij een uitgekende remastering (digitale restauratie) de historische opnames nog steeds kunnen beluisteren. Een belangrijk onderdeel van die mooie klank is natuurlijk toe te wijzen aan zijn prachtige instrumenten: een Stradivarius en een formidabele Guarneri.

Heifetz was uiteraard een uitstekend solist, maar evenzeer een fantastische compagnon in de kleine bezetting van de kamermuziek. Zijn samenspel met de cellisten Emmanuel Feuermann en Gregor Piatigorsky, evenals met Arthur Rubinstein aan het klavier, was gewoonweg subliem. Op deze cd horen we hem aan het werk in drie pianosonates van Brahms. Twee opnames dateren van 1936, de derde werd in 1950 al in stereo opgenomen. Daar is perfect te horen waarom moderne componisten als Korngold, Walton en Gruenberg terecht voor deze vioolvirtuoos nieuwe composities schreven. (JC)

Jascha Heifetz Plays Brahms. Complete Sonatas for Violin and Piano. Studio Recordings 1936-1950, Idis (distributie Coda), 6540, 9,90 euro.

VAN LITOUWEN over naar Estland. Dirigent Stephen Layton werkt vaak met het Londense koor Polyphony. Ook de Holst Singers bloeiden onder zijn leiding op. Met hen voert hij vooral minder bekend werk uit of werk van minder bekende componisten. Dat is niet helemaal van toepassing op deze toondichter uit Estland. Zijn leerling Arvo Pärt mag dan in het buitenland wel de best gekende Estse componist zijn, de voorkeur van de Esten zelf gaat ontegensprekelijk naar meester Veljo Tormis. Mischien omdat hij altijd in het land is gebleven?

Met zijn landgenoten heeft Veljo Tormis het geschipper gemeen dat nodig was om zichzelf te blijven toen de communisten de plak zwaaiden en het land 'gerussificeerd' werd. In het spoor van Bartok en Kodaly legde Tormis zich toe op het bewaren en uitdiepen van 's lands 'muzikale moederspraak'. Hij was dus begaan met de culturele ontvoogding van zijn volk en het behoud van de eigen wortels.

Geen wonder dus dat hij jarenlang de gevierde componist was tijdens de massale Estse volkszangconcerten die uiteindelijk de motor bleken van de 'verandering' na de val van de Berlijnse Muur. De kwaliteit van Tormis' composities of bewerkingen is groots. Deze overspannen een halve eeuw activiteit en toch overheerst het gevoel dat alles goed samenhangt. Als weinig anderen kan Tormis het wisselende licht en het schuiven van de wolken over het landschap oproepen. Buitengewoon klinkt de eenvoud van enkele slaapliedjes. Beklijvend én bevreedend zijn de eigenaardige herdersliederen waar deze uitstekende cd mee besluit. (JC)

Veljo Tormis, Choral Music, door de Holst Singers onder de leiding van Stephen Layton, Hypérion (distributie Lavial), CDA67601, 19,20 euro.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.

EEN BEETJE GEK

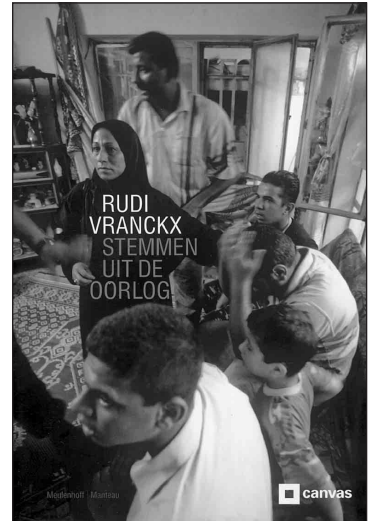
ORLOG laat geen herinneringen achter, oorlog leidt slechts tot geheugenverlies, merkt Rudi Vranckx op in *Stemmen uit de oorlog*. „Oorlogsverslaggeving moet het kortetermijngeheugen van de geschiedenis verzorgen.” De VRT-correspondent laat dus de Iraki's die hij tijdens de oorlog ontmoette aan het woord.

We maken kennis met dokter Jawad Al-Ali. De autoriteiten willen niet horen dat radioactief oorlogstuig wellicht tientallen mensen in Basra kanker bezorgt, de dokter heeft geen materiaal om de patiënten te behandelen, maar hij blijft lachen.

En dan zijn er Ibrahim en Jassim, de gids en tolk die Vranckx begeleiden. Hun geschiedenissen tonen de tragedie van de oorlog vlijmscherp aan. Ibrahim verlaat uiteindelijk zijn vaderland, Jassim wordt op straat vermoord. Aan de toekomst die ze voor Irak droomden, werken ze zelf alvast niet mee.

Daarnaast krijgen we een beeld van Rudi Vranckx' eigen verhouding met de oorlog. Wanneer het brandt in Irak, is hij liever daar dan in België, „want daar duurt het wachten minder lang”. Oorlogsverslaggeving blijkt ook een voortdurend afwegen tussen risico's en de noodzaak om de oorlog te tonen. „Je moet gek zijn om dit te doen, maar niet te gek”, weet de man nog te vertellen. (JV)

Rudi Vranckx, Stemmen uit de oorlog, Meulenhoff/Manteau, Antwerpen, 2008, 205 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 854 2114.

WIL DE ECHE JUDAS OPSTAAN?

GOED twee jaar geleden pakte *National Geographic* uit met wat de tv-zender en het gelijknamige blad bestempelden als een historische vondst: het evangelie van Judas. Luidens de programmamakers zou deze tekst uit de tweede eeuw ons een heel ander beeld schenken van het ontstaan van het christendom, de persoon van Jezus Christus en de 'verrader' Judas. Nieuw was dit document eigenlijk niet, want we kenden het bestaan van deze tekst uit de werken van de kerkvaders.

Historica April DeConick vertaalde de Oud-Koptische tekst opnieuw en kwam tot een andere lezing dan de geleerden van *National Geographic*. Het evangelie van Judas is volgens haar niets anders dan een parodie (een nabootsing) van de ons gekende evangeliën. Auteurs waren gnostische christenen die het apostolische gezag van de Kerken wilden aanklagen. Haar besluit: het Judasevangelie brengt dus helemaal geen nieuwe historische gegevens aan over Jezus of Judas.

Wat de tekst ons wel leert, is hoe hoog de spanningen opliepen die er in de vroege Kerk leefden en hoe groot de verscheidenheid in eigen rangen wel was. DeConick ontrafelt het geloof en het wereldbeeld van de sethianen, een ketterse sekte die achter deze tekst zou zitten en die inmiddels uitgestorven is. Volgens haar daagden deze sethianen de Kerk uit om de geloofsinzichten te verfijnen en te dogmatiseren. Oorspronkelijk was de geloofsinhoud veel beknopter. (EDS)

April DeConick, De dertiende apostel. Wat het evangelie van Judas werkelijk zegt, Altiora, Averbode, 2008, 224 blz., 19,90 euro, ISBN 978 90 317 2631 8.

WERKEN AAN VERLIES

VELE jaren lang was rouwen taboe. Daar is inmiddels (gelukkig) min of meer verandering in gekomen. Een van de pioniers in het goed leren omgaan met rouw is Patrik Somers, leraar en vormingswerker die tal van artikels en boeken schreef over het thema. Toch blijft de samenleving de dood uit weg gaan, zelfs negeren, evenals wat een overlijden betekent voor de nabestaanden.

Dit rouw-dagboek is allereerst een werkboek om vorm te geven aan het eigen verhaal. Het daagt rouwenden uit om ruimte en tijd te maken voor hun gevoelens, „thuis te komen in het land van rouw”, en dat negen maanden lang. Dat is een symbolisch getal, om ruimte te geven aan het nieuwe leven. Enkele teksten helpen, maar het is vooral de lezer zelf die aan zet is. Het is zijn of haar verhaal dat teksten vorm krijgt. Opmerkelijk is dat in de enkele verhaaltjes die als 'bijlage' worden meegegeven verschillende levensbeschouwingen en religieuze tradities ter sprake komen. (EDS)

Patrik Somers, Rouw-dagboek. Ruimte voor verdriet, Lannoo, Tielt, 2008, 300 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 209 8052 3.

